

Cross-Border
Cooperation

Funded by
the European Union

Serbia – Montenegro

ПРИЧЕ КОЈЕ ПОВЕЗУЈУ

Резултати пројеката реализованих у оквиру ИПА II Програма
прекограничне сарадње Србија – Црна Гора 2014–2020

УВОД

Заједно за одрживи развој прекограничног подручја

Програм прекограничне сарадње Србија – Црна Гора 2014–2020, који финансира Европска унија у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА II), пружио је значајан допринос економском, друштвеном и територијалном развоју програмског подручја. Током седмогодишње имплементације подржани су пројекти који су унапредили квалитет живота грађана, ојачали сарадњу институција и организација, допринели заштити природних ресурса и развоју одрживог туризма. Реализацијом пројеката остварени су бројни резултати који превазилазе локални значај. Изграђена је нова инфраструктура, развијени заједнички туристички производи, унапређене здравствене и социјалне услуге, побољшани капацитети за заштиту животне средине и управљање ризицима, док су грађани стекли нова знања и вештине које доприносе већој запошљивости и конкурентности.

Током спровођења Програма објављена су три јавна позива, кроз које је уговорен 31 пројекат укупне вредности 8.535.773,49 евра, од чега је 7.109.964,88 евра обезбеђено из средстава Европске уније. За финансирање пројеката поднето је укупно 176 пројектних пријава, што потврђује велико интересовање институција и организација за прекограничну сарадњу.

Резултати представљени у овом билтену потврђују да је Програм успешно повезао институције, локалне самоуправе, организације цивилног друштва, образовне установе и привредне субјекте са обе стране границе, стварајући трајна партнерства и одрживе моделе сарадње који ће наставити да дају резултате и након завршетка пројеката.

РЕЗУЛТАТИ ПРОГРАМА ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ СРБИЈА – ЦРНА ГОРА 2014–2020

ЗАЈЕДНО ЗА ОДРЖИВИ РАЗВОЈ ПРЕКОГРАНИЧНОГ ПОДРУЧЈА

Општи циљ Програма је да допринесе економском, друштвеном и територијалном развоју програмског подручја подстицањем интеграције, заједничког развоја и коришћења потенцијала и могућности како би подручје било привлачно за живот и рад.

ПРОГРАМСКО ПОДРУЧЈЕ

17.402 км²
површина

664.522
становника

432.289
(65%)
у Србији

232.233
(35%)
у Црној Гори

ФИНАНСИРАЊЕ ПРОГРАМА

8,4
милиона €

ЕУ средства
определена за Програм
2014–2020

ПРОГРАМ У БРОЈКАМА

176

пројектних
пријава

31

уговорени
пројекат

8,54

милиона €
укупна вредност
пројеката

7,11

милиона €
ЕУ
финансирање

ТРИ ЈАВНА ПОЗИВА

ПРВИ ПОЗИВ 2015–2016.

9 пројеката

94 пријаве

Вредност пројеката
2,22 милиона €

ЕУ допринос
1,85 милиона €

Тематске области

- ✓ запошљавање
- ✓ заштита природних ресурса

ДРУГИ ПОЗИВ 2018.

9 пројеката

47 пријава

Вредност пројеката
2,55 милиона €

ЕУ допринос
2,11 милиона €

Тематске области

- ✓ социјална и културна инклузија
- ✓ коришћење туристичких потенцијала

ТРЕЋИ ПОЗИВ 2020.

13 пројеката

35 пријава

Вредност пројеката
3,76 милиона €

ЕУ допринос
3,16 милиона €

Тематске области

- ✓ запошљавање
- ✓ управљање отпадом и отпадним водама
- ✓ коришћење туристичких потенцијала

2015–2016.

2018.

2020.

ТЕМАТСКИ ПРИОРИТЕТИ ПРОГРАМА

1. ЉУДИ У ЦЕНТРУ РАЗВОЈА

Подстицање запошљавања, мобилности радне снаге, социјалне и културне инклузије преко границе.

2. ПРИРОДА БЕЗ ГРАНИЦА

Заштита животне средине, прилагођавање климатским променама, превенција и управљање ризицима.

3. ТУРИЗАМ КОЈИ ПОВЕЗУЈЕ

Подстицање одрживог туризма и очување културног и природног наслеђа програмског подручја.

ЗАЈЕДНИЧКИМ ПРОЈЕКТИМА ПРОГРАМ ЈЕ ДОПРИНЕО

новим
могућностима за
запошљавање

квалитетнијим
здравственим
и социјалним
услугама

бољој заштити
животне
средине

одрживом развоју
туризма и
локалних
заједница

јачању
прекограничне
сарадње

www.cbcsrb-mne.org

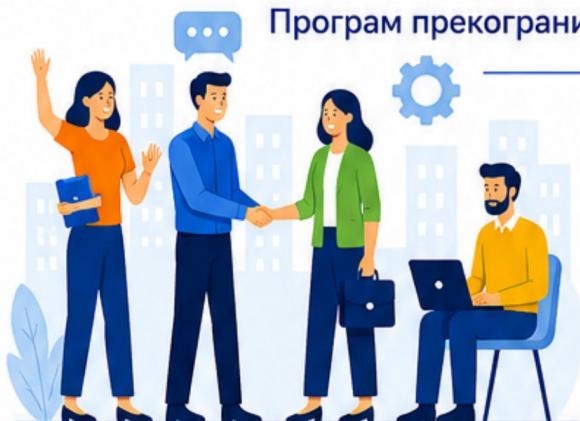

facebook.com/PrekogradnicniProgramSRBMNE

Serbia – Montenegro

ТП1**ТП1 – ПОДСТИЦАЊЕ ЗАПОШЉАВАЊА,
МОБИЛНОСТИ РАДНЕ СНАГЕ И СОЦИЈАЛМЕ
И КУЛТУРНЕ ИНКЛУЗИЈЕ У ПРЕКОГРАНИЧНОМ ПОДРУЧЈУ**

Програм прекограничне сарадње Србија - Црна Гора 2014-2020.

Кроз заједничке активности и снажна партнерства, Програм је створио нове могућности за људе са обе стране границе.

Грађани су стекли нова знања и вештине, покренули и развили своје послове, а услуге за рањиве групе постале су доступније и квалитетније.

Заједно градимо инклузивнији, конкурентнији и повезанији прекогранични регион.

КЉУЧНИ РЕЗУЛТАТИ**116.023**

грађана обухваћено
информативним и
промотивним кампањама

177

догађаја за јачање
капацитета

2.396

учесника на обукама
и догађајима за јачање
капацитета

75

организација укључено у
прекограничне мреже
и партнерства

48

стратешких, инвестиционих
и пословних планова

6

нових програма
обуке

20

иновативних ИТ
пословних идеја

9

нових предузећа

10

нових радних места

78

учесника пронашло
запослење

264

особе из рањивих група
добиле приступ
квалитетнијим услугама

550

социјалних
интервенција

926.300 ha

обухваћено заједничким мониторингом
поплава, пожара и ерозије земљишта

39,95%

програмског подручја обухваћено
унапређеним стандардима управљања
отпадним водама

37.650

грађана обухваћено
кампањама за превенцију
природних и других
катастрофа

1.020

домаћинстава укључено
у систем организованог
сакупљања отпада на
програмском подручју

Заједничким деловањем
градимо отпорније и одрживије
прекогранично подручје
између Србије и Црне Горе.

**ОСАЖУЈЕМО
ЉУДЕ****ГРАДИМО
ЗНАЊЕ****ПОДРЖАВАМО
ПРЕДУЗЕТНИШТВО****ПРОМОВИШЕМО
СОЦИЈАЛНУ ИНКЛУЗИЈУ****РАДИМО ЗАЈЕДНО
ПРЕКО ГРАНИЦА**

ТЕМАТСКИ ПРИОРИТЕТ 1

Знање, вештине и једнаке могућности

Програм прекограничне сарадње Србија – Црна Гора 2014–2020 дао је значајан допринос унапређењу запошљивости, развоју предузетништва и јачању социјалне укључености у прекограничном подручју. Кроз заједничке пројекте унапређени су капацитети јавних институција, организација цивилног друштва и образовних установа, док су грађани добили нове могућности за стицање знања, развој пословних идеја и лакши приступ тржишту рада.

Посебна пажња била је усмерена на младе, незапослене, жене, становнике руралних подручја и друге рањиве групе. Организовано је 177 догађаја за јачање капацитета, на којима је учествовало скоро 2.400 учесника, док је развијено шест нових програма обуке прилагођених потребама тржишта рада. Истовремено, више од 116.000 грађана обухваћено је информативним и промотивним кампањама које су допринеле већој информисаности о могућностима које Програм пружа.

Програм је подстакао и развој предузетништва кроз успостављање менторских програма и подршку развоју иновативних пословних идеја. Развијено је 20 нових ИТ пословних идеја, од којих је шест добило додатну менторску подршку за покретање и даљи развој пословања. Захваљујући пројектима основано је девет нових предузећа, која су отворила десет нових радних места. Подршку кроз менторске програме добило је више од 200 корисника, а 78 учесника пронашло је запослење захваљујући новим знањима, вештинама и компетенцијама стеченим током пројектних активности.

Поред економског развоја, Програм је значајно допринео јачању социјалне укључености и унапређењу доступности социјалних услуга. Успостављена су нова прекогранична партнерства, развијене су нове социјалне услуге, а постојеће здравствене и социјалне услуге постале су доступније грађанима. Више од 260 особа из рањивих група добило је приступ квалитетнијим услугама, док је реализовано 550 социјалних интервенција, чиме је пружена непосредна подршка онима којима је она била најпотребнија.

Остварени резултати потврђују да је Програм успешно повезао 75 организација у прекограничне мреже сарадње и омогућио развој одрживих модела запошљавања, предузетништва и социјалне инклузије који ће наставити да дају резултате и након завршетка пројеката.

РЕЗУЛТАТИ ПРОГРАМА ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ СРБИЈА–ЦРНА ГОРА 2014–2020

ТЕМАТСКИ ПРИОРИТЕТ 2

Заштита животне средине,
подстицање прилагођавања
климатским променама и њиховог
ублажавања, превенција и управљање ризицима

Природа без граница

Кроз заједничке пројекте унапређени су капацитети институција и локалних заједница за заштиту животне средине, очување природних ресурса и повећање отпорности на климатске промене и ванредне ситуације.

Резултати доприносе здравијој животној средини за све грађане.

43

организације и институције
унапредице капацитете
и компетенције

38

унапређених система,
објеката, опреме и процедура
за управљање отпадом

1,596 т

отпада прикупљено
за рециклажу

32.000

грађана обухваћено
активностима подизања
свести о заштити животне
средине

60

контејнера за
сакупљање отпада

33

сета канти за
примарну селекцију
отпада

86.043 т

отпада збринута
на прописан начин

4

специјализована
возила набављена

276

јединица опреме
набављено за
ванредне ситуације

436

особа унапредило знања
из области управљања
ризицима и ванредних
ситуација

371.524

грађана има користи од
мера за унапређење
спремности и превенцију
ризика

926.300 ha

обухваћено заједничким мониторингом
поплава, пожара и ерозије земљишта

39,95%

програмског подручја обухваћено
унапређеним стандардима управљања
отпадним водама

37.650

грађана обухваћено
кампанјама за превенцију
природних и других
катастрофа

1.020

домаћинстава укључено
у систем организованог
сакупљања отпада на
програмском подручју

Заједничким деловањем
градимо отпорније и одрживије
прекогранично подручје
између Србије и Црне Горе.

ОСНАЖУЈЕМО
ЉУДЕ

ГРАДИМО
ЗНАЊЕ

ПОДРЖАВАМО
ПРЕДУЗЕТНИШТВО

ПРОМОВИШЕМО
СОЦИЈАЛНУ ИНКЛУЗИЈУ

РАДИМО ЗАЈЕДНО
ПРЕКО ГРАНИЦА

www.cbcsrb-mne.org

facebook.com/PrekogranicniProgramSRBMNE

ТЕМАТСКИ ПРИОРИТЕТ 2

Природа без граница

Један од најзначајнијих доприноса Програма остварен је кроз унапређење заштите животне средине, одрживо управљање природним ресурсима и јачање отпорности прекограничног подручја на климатске промене и ванредне ситуације. Кроз заједничке пројекте унапређени су капацитети јавних институција и локалних комуналних предузећа, модернизовани системи управљања отпадом и набављена савремена опрема која доприноси ефикаснијем очувању животне средине.

Програм је омогућио набавку 60 контејнера, 33 сета канти за примарну селекцију отпада, четири специјализована возила и катамарана за прикупљање плутајућег отпада, док је унапређено 38 система, објеката, опреме и процедура за управљање чврстим отпадом. Захваљујући реализованим пројектима прикупљено је 1.596 тона отпада за рециклажу, а 86.043 тоне отпада збринуте су на прописан начин.

Посебан акценат стављен је на подизање свести грађана о значају заштите животне средине и смањењу ризика од природних и других катастрофа. Више од 32.000 грађана учествовало је у активностима подизања свести о заштити животне средине, док је 37.650 грађана било обухваћено кампањама за превенцију и ублажавање последица природних и других катастрофа.

Програм је истовремено значајно унапредио капацитете за управљање ризицима и реаговање у ванредним ситуацијама. Тако је 436 представника институција унапредило знања и вештине у области управљања ризицима, набављено је 276 јединица специјализоване опреме, а више од 371.500 грађана данас има користи од унапређених система за превенцију ризика и приправност за ванредне ситуације. Заједничке активности праћења обухватиле су више од 926.300 хектара подручја изложених поплавама, пожарима и ерозији земљишта, док је готово 40% програмског подручја обухваћено унапређеним стандардима управљања отпадним водама.

ТПЗ

ПОДСТИЦАЊЕ ТУРИЗМА И КУЛТУРНЕ И ПРИРОДНЕ БАШТИНЕ

Туризам који повезује

Програм прекограничне сарадње
Србија – Црна Гора 2014–2020.

Програм подржава одрживи развој туризма кроз валоризацију
унапређење инфраструктуре и услуга и сарадњу између актера
у туризму са обе стране границе.

Заједно стварамо атрактивнију и конкурентнију дестинацију која
доноси корист људима, локалним заједницама и природи.

КЉУЧНИ РЕЗУЛТАТИ НА ПРВИ ПОГЛЕД

355.853

посетилаца у
прекограничном
подручју

58.511

повећање броја
ноћења годишње

977 км

нових и унапређених
пешачких и
бициклистичких стаза

9

нових или унапређених
туристичких стаза
и рута

109

културних, историјских
и природних локалитета
отворених или унапређених
за посетиоце

8

тематских рута
баштине са
интерпретацијом

105

малих инвестиција у
туристичку
инфраструктуру

142

организације и институције
које су унапредиле своје
капацитете

41

ново радно место
креирано уз подршку
програма

15

нових туристичких услуга /
производа доступних на
тржишту годину дана након
завршетка пројекта

5

нових заједничких
туристичких производа
комерцијализовано

4.200

корисника услуга и
производа активног
туризма на отвореном

41

промотивни
догађај

2.211

учесника на
информационим /
промотивним догађајима

5

сертификованих
водича

11

пругаоци услуга у туризму
који су унапредили
своје компетенције

4.165

директних
корисника

25%

становништва програмског
подручја које има директне
или индиректне користи

ДОДАТНИ РЕЗУЛТАТИ

132 км

пешачких стаза
(нових или
рехабилитованих)

26

одморишта
2 кампа
6 кампинг локација
8 фото осматрачница
изграђено

8

планова
развијено
(стратешких,
инвестиционих,
пословних и др.)

7

споразума /
меморандума о
прекограничној
сарадњи потписано

184

сета опреме
набављено и
достављено
циљним
групама

Заједно стварамо атрактивнију,
одрживу и инклузивну туристичку дестинацију
која повезује људе, културу и природу.

www.cbcsrb-mne.org

facebook.com/PrekogranicniProgramSRBMNE

ТЕМАТСКИ ПРИОРИТЕТ 3

Туризам који повезује

Програм прекограничне сарадње Србија–Црна Гора 2014–2020 дао је значајан допринос јачању сектора туризма кроз промоцију одрживог коришћења богатог културног и природног наслеђа прекограничног подручја. Кроз заједничке иницијативе, Програм је подржао развој иновативних туристичких производа, унапредио управљање дестинацијама, побољшао туристичку инфраструктуру и ојачао сарадњу између актера у области туризма с обе стране границе.

Програм је створио нове могућности за одрживи развој туризма унапређењем атрактивности и приступачности програмског подручја. У прекограничном региону забележено је укупно 355.853 посетилаца, док је број годишњих ноћења повећан за 58.511, што потврђује све већу привлачност овог подручја као туристичке дестинације.

Значајна улагања реализована су у туристичку инфраструктуру и садржаје за посетиоце.

Програм је подржао развој или унапређење 977 километара бициклистичких и пешачких стаза, успостављање девет нових или унапређених туристичких рута, као и отварање или унапређење 109 културних, историјских и природних локалитета за посетиоце. Поред тога, развијено је осам тематских рута наслеђа, које представљају јединствене културне и природне вредности које деле Србија и Црна Гора.

Програм је такође ојачао капацитете туристичких организација и пружалаца туристичких услуга. Своје компетенције унапредили су 142 организације и институције, док је 15 нових туристичких услуга и производа остало доступно на тржишту и након завршетка пројеката. Пет нових заједничких туристичких производа успешно је комерцијализовано, чиме је дат дугорочан допринос одрживости прекограничне сарадње у области туризма.

Остварени резултати потврђују да је Програм успешно претворио богато природно и културно наслеђе прекограничног подручја Србије и Црне Горе у одрживе туристичке производе, отварајући нове могућности за економски раст, запошљавање и дугорочну прекограничну сарадњу.

Cross-Border
Cooperation

Funded by
the European Union

Serbia – Montenegro

ПРИЧЕ КОЈЕ ПОВЕЗУЈУ

Иза сваке бројке у овом билтену стоји место, партнерство и људи који су то остварили. Наредне стране доносе три овакве приче из прекограничног подручја Србије и Црне Горе.

ТУРИЗАМ И ПРИРОДНО НАСЛЕЂЕ — СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ УВАЦ

Унапређена туристичка понуда Увца кроз пројекат For.REST

Видиковац на Кобиљој глави, изнад бране на Растокама на Увачком језеру

У оквиру пројекта **For.REST – Шумски туризам у прекограничном подручју Србија–Црна Гора**, који се реализује кроз трећи позив ИПА Програма прекограничне сарадње Србија–Црна Гора 2014–2020, остварени су значајни резултати на унапређењу туристичке инфраструктуре и јачању капацитета за развој одрживог туризма у Специјалном резервату природе Увац.

Једна од најзначајнијих пројектних активности била је изградња три нова видиковца, који ће посетиоцима омогућити још атрактивнији доживљај јединствених пејзажа Увца и његовог богатог биодиверзитета. Видиковци су изграђени на пажљиво одабраним локацијама – Кобиља глава, изнад бране на Растокама на Увачком језеру, Равни крш у Доњим Лопижама и Вранеши, изнад Радоињског језера. Све три локације пружају изузетне панорамске погледе на меандре Увца, језера и станишта белоглавог супа, једне од најзначајнијих заштићених врста овог подручја.

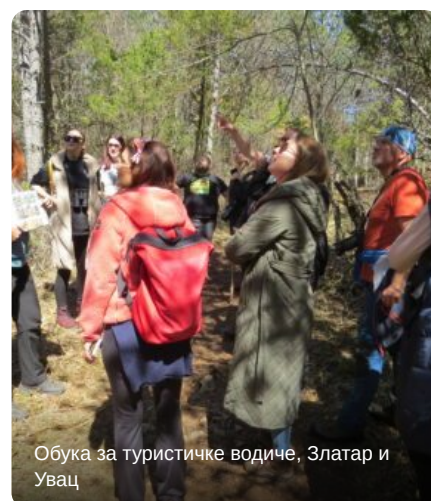
Нови видиковци изграђени су од дрвета, са наткривеним платформама на горњем спрату, представљајући савремену инфраструктуру која се складно уклапа у природни амбијент резервата. Њиховом изградњом додатно је обogaћена мрежа видиковаца у Специјалном резервату природе Увац, чиме су створени нови садржаји за љубитеље природе, планинаре, фотографе и посматраче птица.

Видиковац Равни крш, Доње Лопиже

Поглед на меандре Увца са видиковца
на Растокама

Обука за туристичке водиче, Златар и
Увац

„Први видиковац изграђен је на Кобиљој глави изнад бране на Растокама на Увачком језеру и напушеног каменолома, други је на локалитету Равни крш у Доњим Лопижама, а трећи у Вранешима изнад Радоињског језера. На овом месту је и раније постојао видиковац, али је дотрајала дрвена конструкција замењена новом, знатно атрактивнијом“,

Дарко Ћировић, ЈП „Резерват Увац“

Поред унапређења инфраструктуре, пројекат је био усмерен и на развој људских капацитета. На подручју Златара и Специјалног резервата природе Увац одржана је тродневна обука за туристичке водиче, која је окупила туристичке водиче, представнике еколошких организација, пружаоце туристичких услуга и представнике институција из Србије и Црне Горе.

Програм је обухватио теме из области биодиверзитета, одрживог туризма и терапије шумом, уз теренски рад током којег су учесници развијали вештине интерпретације природног наслеђа и упознали се са могућностима његове примене у савременој туристичкој понуди. Посебан сегмент био је посвећен упознавању карактеристичних биљних врста Златара и Увца, као и обиласку најзначајнијих локалитета – Увачког, Златарског и Радоињског језера, хранилишта за белоглаве супове и волијере за привремени смештај повређених јединки.

Комбинацијом улагања у туристичку инфраструктуру и едукацију локалних актера, пројекат For.REST доприноси развоју одрживог шумског туризма и унапређењу туристичке понуде прекограничног подручја Србије и Црне Горе, уз очување природних вредности овог јединственог простора.

Пројекат For.REST – Шумски туризам у прекограничном подручју Србија–Црна Гора реализују Општина Жабљак, Центар за заштиту и проучавање птица Црне Горе, Друштво за заштиту и проучавање птица Србије и ЈП „Резерват Увац“, Нова Варош.

ТУРИЗАМ И РАЗВОЈ ДЕСТИНАЦИЈА — ОСАМ ПРЕКОГРАНИЧНИХ ОПШТИНА

Пројекат „RESET“ унапредио туристичку понуду Србије и Црне Горе кроз заједничку прекограничну руту

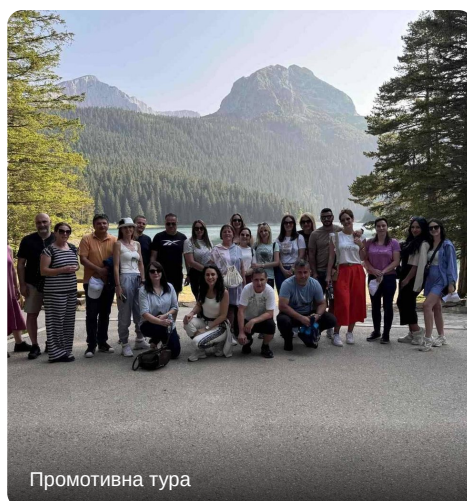
Нови туристички инфо-пулт у Никшићу

Пројекат „Прекогранична туристичка рута – Зелене очи (RESET)“ успешно је допринео унапређењу туристичке понуде и јачању сарадње између локалних заједница са обе стране границе. Током 27 месеци реализације развијена је нова прекогранична туристичка рута која повезује осам општина – Никшић, Шавник, Жабљак, Пљевља, Пријепоље, Нову Варош, Сјеницу и Нови Пазар – кроз јединствену понуду природних лепота, културно-историјског наслеђа и аутентичних локалних доживљаја.

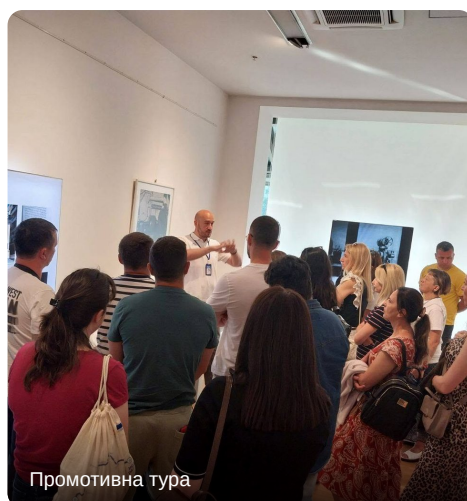
Један од најзначајнијих резултата пројекта на територији Србије јесте набавка туристичког катамарана за 12 путника на језеру Газиводе, чиме је значајно обогаћена туристичка понуда овог подручја. Катамаран омогућава посетиоцима да на јединствен начин упознају природне лепоте језера и околног крајолика, док је истовремено подстакao развој нових туристичких садржаја на обали, укључујући угоститељску понуду и пратећу инфраструктуру.

Катамаран за 12 путника на
језеру Газиводе

Промотивна тура

Промотивна тура

„Катамаран је свакако главна ставка дела пројекта који смо ми спровели. Квалитетан је, позитивне су реакције путника и верујем да ће допринети бољој туристичкој понуди језера, да ће га оживети, али и подстаћи друге да се укључе у развој туристичких садржаја“,

Елвир Богућанин, директор Регионалне туристичке организације Санџака

Поред улагања у туристичку инфраструктуру, кроз пројекат су организоване обуке за представнике туристичког сектора, промотивне туре, израђени су промотивни материјали, развијена је мобилна апликација Travel RESET, постављене информативне табле, урбана опрема за посетиоце и бициклисте, као и нова прекогранична туристичка рута „Зелене очи“, која обједињује 37 атрактивних локалитета у осам општина.

На територији Црне Горе један од највидљивијих резултата пројекта је отварање новог туристичког инфопулта у Никшићу, који туристима и грађанима пружа информације о туристичкој понуди града, смештајним капацитетима, гастрономији, културним садржајима и могућностима за активан одмор, као и могућност куповине локалних сувенира.

„Овај пројекат је пример како прекогранична сарадња може допринети развоју туризма, очувању природних и културних ресурса и промоцији локалних заједница. Кроз пројекат створене су нове могућности за одрживи туризам и јачање веза између градова и региона“,

Марко Перућица, Општина Никшић

Пројекат је реализован у партнерству Општине Никшић и Регионалне туристичке организације Санџака, уз сарадњу Туристичке организације Никшић, у оквиру Трећег позива ИПА Програма прекограничне сарадње Србија–Црна Гора 2014–2020.

ЗАПОШЉАВАЊЕ И ОМЛАДИНСКО ПРЕДУЗЕТНИШТВО — ПЉЕВЉА И СЈЕНИЦА

Пројекат „Омладински стартап“ допринео развоју омладинског предузетништва у прекограничном подручју Србије и Црне Горе

Учесници стартап кампа у Сјеници

Пројекат „Омладински стартап“ успешно је допринео јачању омладинског предузетништва, унапређењу запошљивости младих и развоју прекограничне сарадње између Србије и Црне Горе.

Пројекат је реализовала Општина Пљевља као водећи партнер, у сарадњи са Општином Сјеница и НВО АДП-Зид, са циљем стварања подстицајног окружења за младе који желе да покрену сопствени бизнис и развију предузетничке вештине.

Догађај за представљање идеја у Сјеници

Национална конференција у Пљевљима

Током реализације пројекта организован је велики број активности које су младим људима омогућиле стицање практичних знања, размену искустава и повезивање са институцијама и привредом. Посебно место имали су стартап кампови у Сјеници, на којима су млади из Србије и Црне Горе, кроз интерактивне радионице, менторски рад и тимску сарадњу, развијали своје пословне идеје, усавршавали предузетничке вештине и упознавали се са могућностима институционалне подршке.

Значајан резултат пројекта представљали су и догађаји за представљање идеја, на којима су млади предузетници представили своје иновативне бизнис идеје из области дигиталних услуга, туризма, креативних индустрија, екологије и друштвених иновација. Представљени пројекти показали су висок ниво креативности и спремности младих да својим идејама допринесу развоју локалних заједница.

У оквиру пројекта организована је и национална конференција у Пљевљима, која је окупила представнике локалних самоуправа, институција, образовних установа, привреде, медија и младих предузетника. На конференцији су представљени резултати пројекта, разматране могућности за унапређење локалних политика подршке омладинском предузетништву и истакнут значај прекограничне сарадње у развоју локалних економија.

Један од важних резултата пројекта било је и потписивање Меморандума о сарадњи између Гимназије „Танасије Пејатовић“ из Пљеваља и Гимназије „Јездимир Ловић“ из Сјенице, чиме су створени услови за наставак сарадње образовних установа и након завршетка пројекта. Током читавог пројекта развијено је укупно 24 пословне идеје, а млади учесници стекли су нова знања из области предузетништва, пословног планирања, јавног наступа и презентације пословних концепата.

Пројекат „Омладински стартап“ показао је да заједничке активности институција, локалних самоуправа и организација цивилног друштва могу значајно допринети стварању повољнијег окружења за младе, подстаћи развој предузетничког духа и отворити нове могућности за запошљавање и одржив економски развој прекограничног подручја Србије и Црне Горе.

ПОГЛЕД УНАПРЕД

Европа у свакодневном животу

Највећа вредност ових пројеката огледа се у ономе што је остало након њиховог завршетка: видиковци на које посетиоци пењу, катамаран који плови, инфо-пулт који дочекује госте и мрежа младих предузетника која наставља да гради на ономе што је започето. То су резултати који су постали део свакодневног живота прекограничних заједница Србије и Црне Горе.

Програм прекограничне сарадње Србија – Црна Гора 2014–2020 је завршен, али његови резултати нису завршена прича. Они остају као основа за нове идеје, нова партнерства и нови циклус сарадње у оквиру ИПА III Програма 2021–2027, који наставља да гради на темама, мрежама и искуству створеном током овог циклуса: запошљавању и социјалној инклузији, заштити животне средине и отпорности, као и одрживом туризму.

Границе могу бити линије на мапи. Али кроз сарадњу, оне постају простори сусрета, развоја и заједничких прилика — а подршка Европске уније постаје нешто што људи могу видети, користити и од чега имају користи у свакодневном животу.

О ПРОГРАМУ

О нама

Програм прекограничне сарадње Србија – Црна Гора 2014–2020 реализован је у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА II).

Програм је обухватио подручје од 17.402 км² са 664.522 становника (65% у Србији, 35% у Црној Гори). Кроз три јавна позива, Програму су одређена средства ЕУ у износу од 8,4 милиона евра, на основу чега је уговорен 31 пројекат укупне вредности 8,54 милиона евра, од чега је 7,11 милиона евра било суфинансирано од стране ЕУ.

Програм је структуриран око три тематска приоритета: **Људи у центру развоја** (запошљавање, мобилност радне снаге, социјална и културна инклузија), **Природа без граница** (заштита животне средине, прилагођавање климатским променама и управљање ризицима) и **Туризам који повезује** (одрживо коришћење културног и природног наслеђа).

www.cbcsrb-mne.org

facebook.com/PrekogranicniProgramSRBMNE

Овај програм финансира Европска унија. Садржај овог билтена искључива је одговорност структура задужених за имплементацију ИПА Програма прекограничне сарадње Србија – Црна Гора и не мора нужно одражавати ставове Европске уније.